

Institut for Menneskerettigheder

Menneskeret i Danmark
Status 2006

Menneskeret i Danmark Status 2006

Institut for Menneskerettigheder, 2006

Mekanisk, fotografisk eller anden form for gengivelse af Status 2006 eller dele heraf kan ske med fuldstændig kildeangivelse.

Tilrettelæggelse: Birgitte Kofod Olsen og Christoffer Ulrik Badse
Redaktion: Birgitte Kofod Olsen, Christoffer Ulrik Badse og Morten Kjærum (ansv.)
Forlagsredaktion: Klaus Slavensky
Layout: Carsten Schiøler
Produktion: HandyPrint A/S, Skive

Følgende har udarbejdet de i rapporten refererede høringssvar og udredninger:

Cand.jur. Anne-Marie Træholt
Cand. jur., Ph.D. Birgitte Kofod Olsen
Cand. jur. Christoffer Ulrik Badse
Cand. jur., Eddie O.R. Khawaja
Cand.jur., Eva Ersbøl
Mag.art. Ph.D. i historie Eva Maria Lassen
Cand. jur., Ph.d. Kim Ulrich Kjær
Cand. jur., Lisbet Ilkjær
Cand. jur., Lisbeth Arne Pedersen
MA i globalisering og integration Mandana Zarrehparvar
Cand. jur. Maria Ventegodt Liisberg
Cand. mag. E.MA Rikke Frank Jørgensen
Cand.jur. Rikke Skåning
Cand.mag, Ph.D i historie Peter Scharff Smith
Cand. jur. Peter Vedel Kessing
Cand. jur., Thomas Trier Hansen

Indsamling og bearbejdning af materiale:

BA. Ant. Rikke Enggaard Olsen

Bibliographic Information according to the Huridocs Standard Format:

Title: Menneskeret i Danmark. Status 2006.

Corporate Author: The Danish Institute for Human Rights

Personal Author:

Index Terms: Human Rights / International Law / National Law /
Administration of justice / Courts / Torture / Discrimination / Women /
Refugees / Antiterror

Printed in Denmark 2006 by
HandyPrint A/S, miljøcertificeret trykkeri, Skive
ISBN 8790744934

FORORD.....	5
INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDER EN NATIONAL MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTION	12
LÆSEVEJLEDNING	13
NATIONALE DOMSTOLE.....	15
NATIONALE TILSYNS OG KLAGEORGANER.....	17
INTERNATIONALE DOMSTOLE	20
INTERNATIONALE KONTROLORGANER	22
STATUS FOR MENNESKERETTIGHEDSKONVENTIONERNES GENNEMFØRELSE I DANSK RET	30
MANGLENDE UNDERTEGNELSE, RATIFIKATION, SAMT FORBEHOLD	31
GENERELLE RETTIGHEDER	
Retten til livet	37
Forbud mod tortur, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf	44
Forbud mod slaveri og tvangsarbejde	52
Retten til personlig frihed	56
Retten til retfærdig rettergang	68
Ingen straf uden retsregel	75
Retten til respekt for privatliv, familieliv, hjem og korrespondance	77
Retten til at tænke frit, religionsfrihed og samvittighedsfrihed	105
Retten til ytringsfrihed og informationsfrihed	108
Retten til forenings og forsamlingsfrihed	126
Retten til effektive retsmidler	132
Forbud mod diskrimination	136
Generelt.....	136
Kønsligestilling.....	145
Etnicitet og race	148
Seksuel orientering.....	169
Religion og tro	171
Personer med funktionsnedsættelse	171
Politisk overbevisning	172
Social oprindelse.....	172
Retten til respekt for ejendom	173
Økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.....	176

RETTIGHEDER VEDRØRENDE SÆRLIGE GRUPPER.....	185
Kvindes rettigheder.....	185
Barnets rettigheder.....	190
Rettigheder for personer med funktionsnedsættelse.....	201
Etniske minoriteters og nationale mindretals rettigheder.....	206
Flygtnings og migranternes rettigheder.....	210
UDVALGT LITTERATUR OM MENNESKERETTIGHEDER 2006.	219
MENNESKERETLIG INFORMATION.....	222
Institut for Menneskerettigheder	222
Udvalgte klagemuligheder.....	223
Rådgivning og retshjælpsorganisationer.....	226
OVERSIGT OVER DOMME OG AFGØRELSER.....	228
OVERSIGT OVER LOVFORSLAG.....	230
OVERSIGT OVER ANDRE UDKAST OG DOKUMENTER.....	232
OVERSIGT OVER MODTAGNE HØRINGSANMODNINGER.....	232
STIKORDSREGISTER.....	240

FORORD

Menneskerettigheder handler om at begrænse magtudøvelse over for det enkelte menneske, herunder om at værne mod vilkårlig magtanvendelse. Beskyttelsen hviler på den grundidé, at den enkelte borger har en række rettigheder, der ikke må gribes ind i, med mindre særlige forhold gør sig gældende, og som faktisk skal kunne nydes og udøves. Derudover er staten forpligtet til aktivt at iværksætte tiltag, der sikrer borgerens rettigheder.

I omsættelsen af den internationale menneskeret til dansk beskyttelse er det derfor et afgørende element, at borgerne betragtes som individuelle rettighedshavere. Rettighedsperspektivet skal som konsekvens heraf være styrende for både udformningen af den retlige beskyttelse og den praktiske anvendelse af menneskerettighederne.

Rettighedsperspektivet fordrer blik og forståelse for individet som rettighedshaver, og for at det er via den individuelle beskyttelse og ligebehandling af alle borgere, at grundlaget skabes for et samfund der med ordene fra FN's Verdenserklæring er karakteriseret ved frihed, retfærdighed og fred.

Dette blik er i en dansk kontekst ofte præget af manglende klarhed og opmærksomhed, ligesom forståelsen for, at den enkelte borgers friheder og rettigheder er i spil, er utilstrækkelig. I 2006 var det bl.a. tilfældet i forhold til beskyttelsen mod terrorisme, i forhold til bekæmpelse af kvindehandel, i forhold til udsendelsesproceduren for udlændinge, i relation til familiesammenføring og i behandlingen af børn og voksne i asylcentrene. Diskriminations- og ligebehandlingsområdet er ligeledes præget af manglende forståelse for princippet om den individuelle ret til ligebehandling og lige muligheder. Dette på trods af, at regeringen i efteråret har taget skridt til at fremme ligebehandlingen af personer med funktionsnedsættelser og til at oprette klageadgang for alle diskriminationsgrunde.

Når rettighedsperspektivet ikke står ganske klart for politikere og beslutningstagere, retsanvendere og andre praktikere, der har til opgave at udmønte den menneskeretlige beskyttelse i Danmark, er manglende forståelse for kritik, der rejses i forhold til gennemførelsen af rettighederne, en naturlig følge.

Årets eksempler på modtagelsen af den kritik, som er fremsat af især Europarådets komitéer er måske udtryk for, at rettighedstænkningen ikke er tilstrækkeligt forankret i Danmark. Det er ærgerligt, fordi kritikken netop er tænkt som invitation til en konstruktiv dialog, der vil kunne fremme både

forståelse for rettighedernes karakter og indhold, og for den danske sammenhæng, som de skal udmøntes i. Og taberne i den sammenhæng er hverken kontrolorganerne, de danske politikere eller retsanvendere ved domstolene og i forvaltningen – det er desværre rettighedshaverne: de danske borgere.

I det følgende gives eksempler på områder, som både indeholder positive tiltag til effektiv sikring af menneskerettighederne i Danmark, samt eksempler som tyder på manglende forståelse for menneskerettighedernes individuelle rettighedsperspektiv.

Fagforeningsfrihed

Danmark tabte en sag ved Menneskerettighedsdomstolen i en sag om eksklusivaftaler, idet eksklusivaftaler ifølge Domstolen ikke længere er nødvendigt i et demokratisk samfund for en effektiv udøvelse af fagforeningsfriheden. Folketinget har hurtigt taget dommen til efterretning og ændret dansk lovgivning. Beskyttelsen af den negative foreningsfrihed er et resultat af og eksempel på den dynamiske fortolkningsstil ved Domstolen, hvor udviklingen i Europa og vurderinger og forpligtelser fra andre internationale organer, konventioner og andre dokumenter inddrages i afvejningen. Med andre ord begrænses statens spillerum, hvis der er udviklet en høj grad af europæisk enighed på et givent retsområde.

Ytringsfrihed

At Danmark er en del af en globaliseret verden på godt og ondt, oplevede danskerne for alvor under karikaturkrisen, da landet i begyndelsen af året blev kastet ud i en af de værste udenrigspolitiske kriser i nyere tid. Massedemonstrationer, forbrugerboycot, trusler, angreb og afbrænding af danske ambassader og flag blev for en stund hverdagskost i nyhedsstrømmen. At være dansker i visse dele af verden betød pludselig en øget sikkerhedsrisiko.

At 12 tegninger kunne udløse disse reaktioner overraskede nok de fleste, og at sagen er blevet anvendt som påskud for uroligheder, er der formodentlig ingen tvivl om. Der har dog været en mærkbar forskel på udenrigspolitiske og indenrigspolitiske reaktioner. Sidstnævnte har altovervejende været afdæmpede med fredelige demonstrationer og klager til politiet, samt sagsanlæg i overensstemmelse med de almindelige demokratiske muligheder for at udtrykke sin utilfredshed. I sin afgørelse fandt Rigsadvokaten, at de konkrete tegninger ikke havde overtrådt forbudet mod blasfemi. Derudover konkluderede Rigsadvokaten, at tegningerne forestillede en religiøs figur, eller i visse tilfælde andre personer, og at de ikke indeholdt tilkendegivelser, der vedrører muslimer generelt. Ifølge afgørelsen var der endvidere ikke noget holdepunkt for at antage, at det havde været hensigten at frem-

stille muslimer i almindelighed som voldsudøvere eller på anden vis nedværdigende. Ligeledes fandt byretten i en sag anlagt om tegningernes ærekrænkende natur, at der ikke var grundlag for at antage, at tegningerne var tænkt eller egnet som fornærmelige, eller at formålet med tegningerne havde været at fremsætte meningstilkendegivelser, der kunne nedsætte muslimer i medborgeres agtelse.

I årets løb er der fremkommet forskellige internationale menneskeretlige reaktioner på tegningerne, og selvom ingen har krævet et indgreb i ytringsfriheden mod tegninger som disse, har de fleste stillet spørgsmålstegn ved det konstruktive i offentliggørelsen af sådanne ytringer i en tid, hvor den interkulturelle og interreligiøse dialog står over for store udfordringer.

I et samfund, der som det danske har en tradition for pluralisme og er sammensat af en homogen majoritet og en række etniske og religiøse minoriteter, er der imidlertid grund til at pege på, at respektfuld og fredelig sameksistens kræver, at man overvejer, hvordan man giver udtryk for sine negative fordomme eller meninger. Dette hensyn bør aldrig udvikle sig i en atmosfære af selvcensur på grund af frygt eller intimidering. Det skal være muligt i et demokratisk samfund i vid udstrækning at udfordre religiøse og politiske dogmer og autoriteter. Menneskerettighederne skelner som udgangspunkt her mellem minoritetsbeskyttelse og beskyttelsen af religiøse følelser. Udøvelsen af ytringsfriheden bør dog altid praktiseres med respekt for andres værdighed, især når det gælder forhold, der berører allerede udsatte minoriteter.

Seksuel Orientering

I det forgangne år har enlige og lesbiske kvinder fået samme adgang til kunstig befrugtning som kvinder i heteroseksuelle forhold, hvorefter der nu er ligestilling af kvinders adgang til kunstig befrugtning uanset civil stand og seksuel orientering. I efteråret har der været en debat om forholdene for homoseksuelle på Færøerne, hvor der i modsætning til den danske straffelov ikke er noget forbud mod nedværdigende udtalelser.

Lang sagsbehandlingstid

Danmark tabte yderligere en sag ved Menneskerettighedsdomstolen i en civil sag om en retfærdig rettergang inden for en rimelig tid. Tidsperioden, fra klager indbragte sin klage for Byretten indtil Højesterets afgørelse, udgjorde i alt næsten otte år og ni måneder. Domstolen fandt, at dette var en krænkelse.

Retten til personlig frihed, herunder tilbageholdte børns vilkår

Betænkningen om varetægtsfængsling i isolation fra i år angiver den nedslående udvikling, at der er indtrådt en stigning i den gennemsnitlige varighed af isolationsfængsling, således at den gennemsnitlige varighed af isolation i 2004 svarer til niveauet før lovændringen i 2000. Det anerkendes at isolationsfængsling er et særligt belastende indgreb, og flere positive initiativer foreslås for at begrænse anvendelsen. Betænkningen gengiver FN's Børnekomité's seneste kritik af Danmark, der anbefaler, at den nuværende praksis for isolationsfængsling af unge under 18 år bør genovervejes. Desværre var der ikke flertal i udvalget for at sænke den maksimale tidsgrænse på 8 uger. Det blev dog foreslået, at der administrativt fastsættes regler om særlig personkontakt til unge under 18 år, der isoleres ud over 4 uger, hvilket er en øget anerkendelse af problematikken, men det er stadig utilstrækkeligt. Der har i årets løb været flere eksempler på anbringelse af børn i arresthuse, i stedet for surrogatfængsel, hvilket rejser flere problemer i forhold til de menneskeretlige forpligtelser.

Klageadgang for alle diskriminationsgrunde

Regeringen tog med sit forslag om at oprette et fælles klageorgan, der kan modtage klager over diskrimination på grund af alder, etnicitet og race, handicap, køn, politisk anskuelse, seksuel orientering, social oprindelse, tro og religion, et vigtigt skridt i retning af at sikre den faktiske ligebehandling. Instituttet fremlagde et lignende forslag i 2005, der havde opbakning fra de relevante NGO'er på området, se herom i Udredning om Dansk strategi for ligebehandling – status og perspektiver.

Forbudet mod usaglig forskelsbehandling, som findes i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet og lov om etnisk ligebehandling, er grundelementer i indsatsen mod diskrimination i det danske samfund. Med sikringen af muligheden for, at ofre for diskrimination kan indbringe en klage og få den behandlet af et uafhængigt organ, er afgørende for, at forbudet får praktisk betydning. Valget af et administrativt klageorgan sikrer derudover, at klageadgangen er let og omkostningsfri, hvorved den bidrager til øget retssikkerhed for borgerne.

At behandlingen af de forskellige former for diskrimination kan ske i samme klageorgan er et væsentligt bidrag til at fremme selve princippet om ligebehandling. Dette kan ske ved, at den viden og erfaring, der er opbygget på kønsligestillingsområdet og området for etnisk ligebehandling, kan anvendes på de øvrige områder. Derudover giver det mulighed for at behandle dobbelt eller multidiskrimination i samme sag, og på den måde opnå en helhedsforståelse af diskrimination og af dens omfang og årsag.

Diskriminationsområdernes særlige karakteristika og problemstillinger kræver imidlertid særlig indsigt for at forstå diskriminationens karakter. Det vil derfor bidrage til det fælles klageorgans gennemslagskraft, hvis der ved organet sammensætning sikres repræsentation af lægpersoner eller fagpersoner med særlig ekspertise inden for det diskriminationsområde, som klagen angår.

Etnisk diskrimination

Blandt de områder, der i 2006 har givet anledning til bekymring i menneskeretlig henseende, er forekomsten af etnisk diskrimination samt risikoen for øget racisme og racistisk vold på grund af terrorfrygt og anti-muslimske følelser efter karrikatur-krisen.

Både Europarådskomitéer og FN's Racediskriminationskomité har udtalt sig kritisk i forhold til forbudet imod diskrimination og den nuværende retsstilling og praksis i Danmark, særligt nævnes, at der ved ændringer i Lov om dansk indfødsret, integrationsloven, og udlændingeloven er uforholdsmæssigt store hindringer i vejen for, at medlemmer af mindretalsgrupper kan opnå dansk statsborgerskab, blive forenet med deres ægtefælle, opnå familiesammenføring og få adgang til det sociale sikringssystem på lige fod med resten af befolkningen. Der henstilles til, at politikere og medier fremover forholder sig mere ansvarligt i forhold til den måde, hvorpå mindretalsgrupper i almindelighed og muslimer i særdeleshed bliver fremstillet.

Menneskehandel

Der er taget en del skridt i Danmark for at bekæmpe handel med kvinder til prostitution her i landet. Indsatsen har imidlertid mest koncentreret sig om politiets efterforskning og efterforskningsmidler.

Derimod er der ikke i tilstrækkelig grad taget fat i forebyggelse og opfølgning i forhold til de handlede kvinder, herunder tildeling af psykologisk, social, juridisk og økonomisk bistand samt planlægning af hjemrejse og modtagelse i oprindelseslandet.

Regeringen har bl.a. taget initiativ til, at kvindernes refleksionsperiode udvides fra 15 til 30 dage efter deres registrering som ofre for kvindehandel. Dette er imidlertid blot er en tilpasning til det minimumskrav, der er fastsat i Europarådets konvention om menneskehandel.

Det er dog ikke hensynet til de handlede kvinder, der er afgørende for, hvordan de behandles, men derimod i højere grad hensynet til den effektive efterforskning, der bestemmer, om kvindernes opholdstilladelse kan forlænges.

Børnekomitéen har i år anbefalet, at børn, der har været ofre for menneskehandel, og hvis sikkerhed ikke kan garanteres ved hjemsendelse, får beskyttelse og midlertidig tilladelse til at opholde sig i Danmark i efterforskningsperioden.

Udsendelse og retten til familieliv

Efterårets medieomtalte sager, hvor mødre til herboende børn har fået afslag på familiesammenføring og må rejse tilbage til henholdsvis Kosovo og Tyrkiet, er eksempler på, at rettighedstænkningen ikke har vundet indpas hos udlændingemyndighederne. Sagerne skal ikke kun vurderes i lyset af kvindernes ret til familieliv med deres ægtefæller, men i lige så høj grad som sager om børn, der får krænket deres ret til familieliv, barnets bedste interesse, og deres ret til at blive hørt i sager, der angår dem selv. På den anden side valgte myndighederne at efterkomme en anmodning fra FN's Flygtningehøjkommissariat om ikke at udsende en forældreløs dreng, da der var en ny vurdering på vej af forholdene på Sri Lanka.

FN's Komitéer har i årets løb udtrykt bekymring over forekomsten af vold mod kvinder, herunder etniske minoritetskvinder, og anbefaler, at dette skal identificeres som en menneskerettigheds-krænkelse, og at kvindehjem og krisecentre får tilstrækkelige ressourcer. FN's Komitéer har derudover henstillet til, at Danmark i højere grad tager hensyn til kvinder, der befinder sig i et voldeligt forhold, men som af frygt for udvisning ikke tør indblande myndighederne.

Børn og voksne i asylcentre

Behandlingen af børn og voksne i asylcentre er tilrettelagt på en måde, så deres liv og udfoldelsesmuligheder er begrænsede og kun i snævert omfang giver mulighed for at interagere med det omgivende samfund. Det blev tydeliggjort i 2006, efter politikeres besøg i asylcentre og med mediernes dækning heraf, herunder især omtalen af børnenes tanker om deres ophold, udtrykt i breve til integrationsministeren.

Asylansøgere er ligesom alle andre borgere, der opholder sig i Danmark, rettighedshavere og skal som sådan have adgang til at udøve disse rettigheder med de begrænsninger, der følger af deres særlige status.

Et rettighedsperspektiv kunne i denne sammenhæng betyde, at man så på asylansøgere og deres børn som mennesker med ressourcer og kompetencer, med sociale behov, med behov for både frihed og privatliv, og med behov for udfordringer og udvikling og som mennesker, der kan bidrage til det danske samfund, mens de er her. I stedet indrettes behandlingen af dem med udsendelse for øje. Det betyder, at asylansøgende familier flyttes fra center

til center, helt op til tolv gange indenfor en 5-7 årig periode, alene med det formål at forberede dem på udsendelse.

Det er ikke bare udtryk for uværdig behandling, men for et menneskesyn, som er problematisk i forhold til menneskerettighedernes grundprincipper og værdier.

Det er vanskeligt at se, hvorfor den asylansøger, der får mulighed for at søge arbejde, deltage i lokalsamfundet, sender sine børn i den lokale kommuneskole og til fritidstilbud uden for centret og ad denne vej får etableret en midlertidig normaltilværelse, er mindre egnet til at returnere til hjemlandet end syge og nedbrudte individer. Tværtimod har den velfungerende asylansøger, der får afvist sit asylansøgning, måske opbygget overskud til at rejse hjem og dér gøre brug af sine kompetencer og erfaringer fra Danmark.

Anti-terrorisme indsatsen

Årets nye tiltag til at forbedre forebyggelses- og efterforskningsindsatsen i forhold til terrorisme bød endnu engang på forslag der bidrager til en væsentlig forringelse af borgernes privatlivsbeskyttelse og retssikkerhed.

Adgangen for politiet til rejsebureauers og flyselskabers passageroplysninger og til teleselskabernes trafikoplysninger uden retskendelse eller konkret vurdering af, om oplysningerne er nødvendige for efterforskningen, og om indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med at indhente oplysninger, er ligeledes udtryk for vilje til at begrænse borgernes rettigheder i en hidtil uset udstrækning.

Opgivelse af judiciel kontrol med politiets indgreb i grundlæggende rettigheder i et demokrati fordrer, at kontrollen gennemføres på andre måder, for eksempel ved parlamentarisk kontrol eller ved et af efterretningstjenesten uafhængigt, administrativt kontrolorgan. Et sådant kontrolsystem er imidlertid ikke indeholdt i forslaget til nye efterforskningsmidler, som dermed bidrager til tilsidesættelse af et af retsstatens mest basale principper. Flere sager om medvirken til terrorisme er undervejs ved de danske domstole, og hvordan disse afgøres vil have stor betydning for vurderingen og fortolkningen af stramningerne i anti-terrorisme lovgivningen.

Samlet set har 2006 budt på en række spørgsmål og problemstillinger af menneskeretlig relevans. Det er svært at se en konsekvent linje, da det menneskeretlige udgangspunkt i visse tilfælde har været styrende for udformningen af den retlige regulering og handlingsplaner og i andre tilfælde i påfaldende grad har været fraværende. Instituttet håber, at udgangspunktet i beskyttelsen af det enkelte menneske i fremtiden vil være det dominerende træk.

Claus Haagen Jensen
Bestyrelsesformand

Morten Kjærum
Direktør

Birgitte Kofod Olsen
Afdelingsleder

INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDER EN NATIONAL MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTION

Institut for Menneskerettigheder blev oprettet ved Lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder af 6. juni 2002. Instituttet er etableret som national menneskerettighedsinstitution i henhold til FN's Paris Principper. Instituttet viderefører de aktiviteter, der siden 1987 er blevet varetaget af Det Danske Center for Menneskerettigheder. Institut for Menneskerettigheder er det ene af to institutter under Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (DCISM); Dansk Institut for Internationale Studier er det andet. Det fremgår af etableringsloven, at formålet med Institut for Menneskerettigheder er at styrke forsknings-, udrednings- og informationsvirksomheden i Danmark om menneskerettigheder i ind- og udland. Det fremgår endvidere af loven, at Institut for Menneskerettigheder skal tage udgangspunkt i de af det internationale samfund til enhver tid anerkendte menneskerettigheder, samt de i grundloven indeholdte frihedsrettigheder.

Særligt er det Instituttets opgave at fremme ligebehandling af alle uden forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, herunder ved at bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager over forskelsbehandling under hensyntagen til ofrenes, foreningernes, organisationernes og andre juridiske personers rettigheder, indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling og offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling.

Institut for Menneskerettigheder kan endvidere behandle klager over overtrædelse af forbudet mod forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse. Se nærmere om Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling på side xx.

LÆSEVEJLEDNING

Statusrapporten er inddelt efter de grundlæggende rettigheder, der er beskyttet i Danmarks Grundlov, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og EU Chartret om Grundlæggende Rettigheder. Under hver enkelt rettighed er udvalgte lovforslag, afgørelser, udtalelser og initiativer med menneskeretlig relevans, der er fremkommet i statusperioden, nævnt og refereret.

I den første del af rapporten er der gjort status over de rettigheder, som vi traditionelt betegner som frihedsrettigheder. Disse rettigheder er relevante for alle borgere og kan påberåbes af enhver over for myndigheder og domstole. Det samme gælder for økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Andre typer af rettigheder har kun relevans for personer, der hører til en gruppe af borgere, der har et særligt beskyttelsesbehov. Der er gjort status over sådanne særlige rettigheder i anden del af rapporten. De omfatter kvinders rettigheder, børns rettigheder, rettigheder for personer med funktionsnedsættelse samt etniske minoriteters rettigheder og flygtninges rettigheder og er særskilt reguleret i relevante retlige instrumenter fra både Europarådet, EU og FN. Sidst i Statusrapport 2006 findes kapitlet: Menneskeretlig Information, herunder en oversigt over klage- og rådgivningsmuligheder.

Det materiale, som udgør grundlaget for Status 2006, omfatter udelukkende lovforslag, domme og initiativer fremsat fra oktober 2005 til oktober 2006, Rapporten kan derfor ikke ses som en komplet evaluering af hele den danske lovgivnings overensstemmelse med menneskerettighedskonventionerne, men alene som en status over periodens aktiviteter.

Lovforslag af menneskeretlig relevans fremsat i perioden primo oktober 2005 til den 1. oktober 2006 udgør som nævnt en hovedbestanddel i Status 2006. De danske ministerier gør i stigende omfang brug af muligheden for at inddrage fagkyndige parter i det lovforberedende arbejde via høringsrunder. Institut for Menneskerettigheder modtager således som fast høringspart i menneskeretlige spørgsmål et større antal høringsanmodninger fra ministerierne årligt. Høringsanmodningerne er typisk knyttet til udkast til lovforslag, der ændrer gældende dansk ret, men også til retsakter fra EU, der skal implementeres i dansk ret. Institut for Menneskerettigheder besvarer sådanne forespørgsler med *hørings svar* vedrørende menneskeretlige problemstillinger, som et foreslået lovforslag eller en retsakt giver anledning til. Disse udtalelser er kortfattet refereret under hver enkelt rettighed. Instituttets svar på

høringsanmodninger kan i deres fulde længde læses på www.humanrights.dk.

Endvidere behandles relevante afgørelser, udtalelser og domme vedrørende Danmark fra *nationale og internationale domstole og kontrolorganer*. Internationale domme, afgørelser og anbefalinger er oversat fra engelsk og refereret under de relevante kapitler. Dokumenterne kan læses i deres fulde længde på www.humanrights.dk.

I Status 2006 er også medtaget en række udvalgte *regeringsinitiativer*. Initiativerne dækker bl.a. udvalgsarbejde og handlingsplaner på områder, hvor påtænkt lovgivning eller anden regulering må forventes at have menneskeretlige konsekvenser. Under punktet om *andet* materiale findes afgørelser, oplysninger og statistik fra nævn, råd og tilsyn, samt uafhængige undersøgelser og initiativer fra ikke-statslige organisationer. Der henvises i øvrigt til materiale på de pågældende ministerier, institutioner og organisationers hjemmeside. Se listen over hjemmesider i kapitlet: Menneskeretlig Information.